

PHÒNG NGỪA NGUY CƠ TRỞ THÀNH NẠN NHÂN CỦA CÁC TỘI XÂM PHẠM SỨC KHỎE CỦA CON NGƯỜI TRÊN ĐỊA BÀN CÁC TỈNH TÂY NAM BỘ

PREVENTING THE RISK OF BECOMING A VICTIM OF CRIMES AGAINST HUMAN HEALTH IN THE SOUTHWESTERN PROVINCES OF VIETNAM

*Nguyễn Văn Toàn**

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 04/10/2022

Ngày nhận kết quả phản biện đánh giá: 04/04/2023

Ngày bài báo được duyệt đăng: 29/04/2023

Tóm tắt: Bài viết khái quát tình hình nạn nhân của các tội xâm phạm sức khỏe của con người trên địa bàn các tỉnh Tây Nam Bộ giai đoạn 2011-2021, phân tích các nguyên nhân trở thành nạn nhân của các tội xâm phạm sức khỏe của con người trên địa bàn các tỉnh Tây Nam Bộ, từ đó đề xuất các giải pháp tăng cường phòng ngừa nguy cơ trở thành nạn nhân của các tội xâm phạm sức khỏe của con người trên địa bàn các tỉnh Tây Nam Bộ trong thời gian tới.

Từ khóa: Phòng ngừa, nạn nhân, các tội xâm phạm sức khỏe của con người, các tỉnh Tây Nam Bộ.

Abstract: The article summarizes the situation of victims of crimes against human health in the Southwestern provinces of Vietnam in 2011-2021, analyzing the causes of becoming victims of crimes against human health in the Southwestern provinces of Vietnam. On that basis, proposing solutions to strengthen the prevention of the risk of becoming victims of crimes against human health in the future in the Southwestern provinces of Vietnam.

Keywords: Prevention, victim, crimes against human health, Southwest provinces of Vietnam.

I. Dẫn nhập

Các tỉnh Tây Nam Bộ (còn được gọi là các tỉnh Đồng bằng sông Cửu Long) gồm thành phố Cần Thơ và 12 tỉnh là An Giang, Tiền Giang, Kiên Giang, Hậu Giang, Long An, Trà Vinh, Sóc Trăng, Đồng Tháp, Vĩnh Long, Bạc Liêu, Cà Mau, Bến Tre. Nghị quyết số 13-NQ/TW, ngày 02/4/2022, của

Bộ Chính trị, “Về phương hướng phát triển kinh tế - xã hội và bảo đảm quốc phòng, an ninh vùng đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045”, đã đề ra các giải pháp đồng bộ nhằm đáp ứng các yêu cầu của giai đoạn phát triển mới, gồm các giải pháp về hoàn thiện thể chế, chính sách phát triển và đẩy mạnh liên kết

* Khoa Nghiệp vụ cơ bản - Trường Cao đẳng Cảnh sát nhân dân 2

vùng; về phát triển nhanh và bền vững kinh tế vùng; về phát triển văn hóa, xã hội, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân; về bảo đảm vững chắc quốc phòng, an ninh; về xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị. Để thực hiện thắng lợi Nghị quyết số 13-NQ/TW ngày 02/4/2022 của Bộ Chính trị, một trong những vấn đề quan trọng là cần bảo đảm môi trường an ninh, trật tự, an toàn xã hội, tăng cường phòng ngừa tình hình tội phạm, trong đó có phòng ngừa tình hình các tội xâm phạm sức khỏe của con người.

II. Cơ sở lý thuyết: Bài viết dựa trên các lý thuyết về nạn nhân học, lý thuyết về nguyên nhân và điều kiện của tình hình tội phạm và lý thuyết về phòng ngừa tội phạm.

2.1. Lý thuyết về nạn nhân học

Lý thuyết về nạn nhân học là hệ thống lý luận nền tảng trong Tội phạm học, trong đó làm rõ vai trò của nạn nhân trong cơ chế hành vi phạm tội. Lý thuyết về nạn nhân học chính là nền tảng lý luận để nhận thức về nạn nhân và phòng ngừa tội phạm từ khía cạnh nạn nhân của tội phạm.[†]

2.2. Lý thuyết về nguyên nhân và điều kiện của tình hình tội phạm

Lý thuyết về nguyên nhân và điều kiện của tình hình tội phạm là hệ thống lý

luận nền tảng trong Tội phạm học, trong đó làm rõ cơ chế của hành vi phạm tội nói chung cũng như cơ chế tác động dẫn đến tình hình tội phạm. Lý thuyết về nguyên nhân và điều kiện của tình hình tội phạm giúp nhận thức một cách đầy đủ và chính xác cơ chế hành vi phạm tội.[‡]

2.3. Lý thuyết về phòng ngừa tội phạm

Lý thuyết về phòng ngừa tội phạm là hệ thống lý luận nền tảng trong Tội phạm học, trong đó làm rõ các biện pháp phòng ngừa tội phạm là các biện pháp nhằm hạn chế hay loại trừ các nguyên nhân làm phát sinh tội phạm. Lý thuyết về phòng ngừa tội phạm là cơ sở nền tảng của phòng ngừa nguy cơ trở thành nạn nhân của tội phạm.[§]

IV. Kết quả và thảo luận

4.1. Khái quát tình hình các tội xâm phạm sức khỏe của con người trên địa bàn các tỉnh Tây Nam Bộ

Các tội xâm phạm sức khỏe của con người (XPSKCCN) là một trong các nhóm tội rất nghiêm trọng xâm phạm đến sức khỏe của con người, đây là quyền cơ bản được Hiến pháp và Bộ luật hình sự bảo vệ.[¶] Thống kê của Tòa án nhân dân các tỉnh, thành trên địa bàn các tỉnh Tây Nam Bộ (TNB), giai đoạn 2011 - 2021, tổng số

[†] Trường Đại học Luật Hà Nội (2022), Giáo trình Tội phạm học. Nxb. Công an nhân dân, tr.177-204.

[‡] Trường Đại học Luật Hà Nội (2022), Giáo trình Tội phạm học. Nxb. Công an nhân dân, tr. 135-155; Võ Khánh Vinh (2008), Giáo trình Tội phạm học. Nxb. Công an nhân dân, tr. 83-95.

[§] Trường Đại học Luật Hà Nội (2022), Giáo trình Tội phạm học. Nxb. Công an nhân dân, tr.245-276, 197-204.

[¶] Quốc hội, Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 2013 (Điều 19, Điều 20); Quốc hội, Bộ luật Hình sự số 100/2015/QH13 ngày 27 tháng 11 năm 2015 của Quốc hội, được sửa đổi, bổ sung bằng Luật số 12/2017/QH14 ngày 20 tháng 6 năm 2017 của Quốc hội sửa đổi, bổ sung một số điều của Bộ luật Hình sự số 100/2015/QH13, từ Điều 134 đến Điều 140.

vụ phạm các tội XPSKCCN được Tòa án nhân dân các cấp trong khu vực TNB đưa ra xét xử sơ thẩm là 21.632 vụ, với 28.772 bị cáo. Bình quân mỗi năm trên địa bàn khu vực TNB xảy ra 1966 vụ án XPSKCCN với 2.615 bị cáo bị xét xử. Trong đó nhiều nhất là năm 2016 với 2.365 vụ và 3.308 bị cáo. Nếu so sánh tỷ trọng các tội XPSKCCN trong tổng số tội phạm nói chung thì tỷ lệ này ở khu vực TNB cao hơn nhiều so với cả nước. Cụ thể, số vụ và số bị cáo phạm các tội XPSKCCN so với tổng số tội phạm nói chung ở khu vực TNB là 22,13% số vụ và 18,54% số bị cáo, trong khi số liệu này trên phạm vi toàn quốc là 14,97% số vụ và 13,30% số bị cáo.** Số liệu này cho thấy, tình hình các tội XPSKCCN trên địa bàn các tỉnh TNB đang có diễn biến hết sức phức tạp, đã và đang xâm hại nghiêm trọng đến sức khỏe của con người.

4.2. Những nguyên nhân từ phía nạn nhân dẫn đến các tội xâm phạm sức khỏe của con người trên địa bàn các tỉnh Tây Nam Bộ giai đoạn 2011-2021.

Trong cơ chế hành vi phạm các tội XPSKCCN, nạn nhân có vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy làm phát sinh hành vi phạm tội. Nghiên cứu tình hình các tội XPSKCCN trên địa bàn TNB giai đoạn 2011-2021 cho thấy các nguyên nhân chủ yếu sau đây:

- Nguyên nhân từ những xử sự không phù hợp đạo đức, thuần phong, mỹ tục của nạn nhân của tội phạm.

Một trong những nguyên nhân thường dẫn đến các hành vi phạm các tội XPSKCCN trên địa bàn TNB giai đoạn 2011-2021 là xuất phát từ các hành vi, xử sự không phù hợp các chuẩn mực đạo đức, không phù hợp thuần phong, mỹ tục của nạn nhân, từ đó gây ra các phản ứng từ phía người phạm tội. Vụ án sau đây là ví dụ điển hình.

Vụ án 1: Tóm tắt vụ án: Vào khoảng 01 giờ 00 phút ngày 01/02/2022 gia đình ông Danh L tổ chức tiệc đón năm mới và có hát Karaoke tại nhà. Đến hơn 01 giờ 15 phút cùng ngày, bị cáo Nguyễn Minh T, ngụ cùng xóm, đến trước cổng nhà ông Danh L, yêu cầu tắt loa thùng hát karaoke bluetooth. Ông Danh L không đồng ý và bước ra cổng cự cãi và dùng tay đánh vào mặt T 01 cái. Bị ông L đánh, T chạy về nhà trọ lấy 01 cây dao tự chế đến nhà ông L chém trúng bàn tay phải của ông L; gia đình ông L chạy đến đóng cửa rào lại thì T tiếp tục trèo lên hàng rào đưa dao vào các khe hở song sắt chém trúng 02 nhát vào vùng đầu của anh Danh Phú K (con ông L). Kết quả giám định pháp y thì thương tích của ông Danh L là 02%, thương tích của anh Danh Phú K là 02%.††

Trong vụ án trên, nguyên nhân dẫn đến hành vi phạm tội của Nguyễn Minh T chính là do hành vi, xử sự thiếu chuẩn mực, chưa phù với đạo đức, thuần phong, mỹ tục của ông Danh L. Tại thời điểm 01 giờ 15 phút là thời điểm mà lẽ ra ông L

** Thống kê của Tòa án nhân dân các tỉnh khu vực Tây Nam Bộ và thống kê của Tòa án nhân dân Tối cao giai đoạn 2011-2021.

†† Tòa án nhân dân quận Ninh Kiều, thành phố Cần Thơ, Bản án số 145 ngày 17/11/2022 của TAND quận Ninh Kiều, Thành phố Cần Thơ xét xử Nguyễn Minh T phạm tội cố ý gây thương tích, đăng trên Trang thông tin điện tử Công bố bản án, quyết định của Tòa án nhân dân Tối cao. Nguồn: <https://congboanan.toaan.gov.vn/2ta1158195t1cvn/chi-tiet-ban-an>.

phải thực hiện quy định giữ gìn nếp sống văn hóa, nhưng ông L vẫn bật loa thùng hát Karaoke, gây mất trật tự khu phố. Hơn nữa, khi anh T đến yêu cầu ông L tắt loa thùng hát karaoke bluetooth, ông L không những không thực hiện mà còn đánh vào mặt T. Hành vi của ông L vừa thể hiện sự thiếu tôn trọng chuẩn mực đạo đức, thuần phong, mỹ tục mà còn là hành vi gây gỗ, coi thường người khác, hành vi ưu bạo lực trong giải quyết mâu thuẫn. Đây là hành vi đáng lên án, là hành vi có lỗi. Chính hành vi, xử sự của ông L là nguyên nhân dẫn đến làm phát sinh hành vi phạm tội cố ý gây thương tích của anh T.

- Nguyên nhân từ những tranh chấp tài sản giữa nạn nhân và người phạm tội.

Những năm vừa qua, kinh tế khu vực TNB có những bước phát triển vượt bậc, đời sống của người dân được nâng cao. Tuy nhiên, cùng với đó, khi đất đai, nhà cửa trở nên có giá trị thì những tranh chấp về tài sản, nhất là tranh chấp về đất đai, nhà cửa ngày càng gia tăng. Theo TAND tỉnh Bạc Liêu, số án dân sự mà ngành Tòa án tỉnh phải thụ lý giai đoạn từ năm 2010 trở lại đây mỗi năm tăng hơn 10%. Trong đó phần lớn là tranh chấp đất đai và số nhiều thuộc dạng tranh chấp với nhau trong gia đình, dòng tộc.^{††} Những tranh chấp tài sản này thường dẫn đến các hành vi phạm tội xâm phạm tính mạng, sức khỏe của người khác trong đó có lỗi của nạn nhân. Vụ án

sau đây là một điển hình:

Vụ án 2: Tóm tắt vụ án: Bà Bùi Thị Xuân Đ và Bùi Tuấn S là chị, em ruột, ở cạnh nhà nhau trên cùng thửa đất tại phường H, quận Ninh Kiều, thành phố Cần Thơ. Bà Đ và ông S thường xuyên xảy ra mâu thuẫn, do tranh chấp về việc phân chia di sản thừa kế. Vào khoảng 16 giờ ngày 24/5/2020, Bùi Tuấn S giắt con dao ở phía sau lưng rồi đi ra sau vườn để làm vườn thì thấy phía nhà bà Đ đang đốt rác gây ô nhiễm môi trường nên dùng điện thoại di động ghi hình lại để báo địa phương xử lý. Bà Đ nhìn thấy nên gọi anh Nguyễn Trung Ng (con ruột bà Đ) ra can thiệp. Anh Ng đi ra dùng tay gạt văng điện thoại của ông S xuống đất. Ông S đẩy anh Ng ngã ngửa trên mặt đất, rồi rút con dao đang giắt phía sau lưng ra chém anh Ng nhiều nhát. Tỷ lệ tổn thương cơ thể do thương tích ông S gây nên cho anh Nguyễn Trung Ng là 15%.^{§§}

Trong vụ án trên, nguyên nhân cơ bản dẫn đến mâu thuẫn giữa hai gia đình ông Bùi Tuấn S và bà Bùi Thị Xuân Đ là do tranh chấp về tài sản trong việc chia di sản thừa kế là mảnh đất mà cha mẹ của ông S và bà Đ để lại cho hai chị em. Trong vụ án này, cả bà Đ và ông S đều là người có lỗi chỉ vì tranh chấp về đất đai do cha mẹ để lại mà coi thường đạo đức, thuần phong mỹ tục, coi nhẹ tình chị em. Bà Đ lẽ ra với tư cách là chị gái phải bằng mọi cách

^{††} Hữu Duyên, Vì sao tranh chấp đất đai ngày càng gia tăng, đăng trên Báo Bạc Liêu online ngày 21/10/2016. Nguồn: <https://www.baobaclieu.vn/toa-soan-ban-doc/vi-sao-tranh-chap-dat-dai-ngay-cang-gia-tang-34939.html>.

^{§§} Tòa án nhân dân quận Ninh Kiều, thành phố Cần Thơ, Bản án số 194/2021/HS-ST ngày 19/11/2021 xét xử bị cáo Bùi Tuấn S phạm tội cố ý gây thương tích, đăng trên Trang thông tin điện tử Công bố bản án, quyết định của Tòa án nhân dân Tối cao. Nguồn: <https://congbobanan.toaan.gov.vn/2ta926847t1cvn/chi-tiet-ban-an>.

thuyết phục, giải quyết mâu thuẫn về tài sản phát sinh giữa hai gia đình. Tuy nhiên, bà đã không những không tìm cách giải quyết tranh chấp về tài sản mà còn làm cho mâu thuẫn, tranh chấp tài sản trở nên trầm trọng hơn, thậm chí kéo cả gia đình, con cái mình tham gia vào tranh chấp tài sản, làm cho mâu thuẫn, tranh chấp tài sản nghiêm trọng hơn. Rõ ràng, nếu bà D có những hành vi xử sự đúng mực, đúng đạo đức, thuần phong mỹ tục để cùng hòa giải hoặc giải pháp cuối cùng là khởi kiện ra Tòa án, nhờ Tòa án xét xử, bảo đảm công minh, công lý, bảo đảm quyền và lợi ích hợp pháp cho cả hai gia đình thì chắc chắn sẽ không làm phát sinh hành vi phạm tội của ông S.

- Nguyên nhân từ những xử sự trái pháp luật của nạn nhân.

Một nguyên nhân cơ bản dẫn đến các hành vi phạm các tội XPSKCCN trên địa bàn các tỉnh TNB là xuất phát từ những xử sự trái pháp luật của nạn nhân của các tội phạm này.

Vụ án 3: Tóm tắt vụ án: Khoảng 13 giờ 00 phút, ngày 18/11/2019, Nguyễn Văn T, Nguyễn Văn D (em của T); Nguyễn Thị T1; Dương Thị Thủy T2 và 04 người khác cùng tham gia uống bia, hát Karaoke tại phòng số 7, quán karaoke Royal số Z, đường Phạm Hữu L, Phường G, thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp. Đến khoảng 16 giờ 00 phút, phát hiện T và T2 hành vi quan hệ tình dục trong phòng số 8 nên Lê Thúy H là chủ cơ sở karaoke trách mắng

T. T bị trách mắng nên đã đánh H 01 cái trúng vào mặt, H đã dùng tay đánh lại T 01 cái trúng vào mặt. D từ phòng số 7 đi ra bên vực T và dùng chai bia ném vào H nhưng không trúng. Sau đó tại quầy để tính tiền, D tiếp tục cự cãi và đánh H té xuống bàn thờ ông địa. H lấy gậy 03 khúc bằng kim loại đánh trúng vào trán bên phải của D 01 cái. Lúc này, Bùi Quang H1 là em bà con của H đã lấy 01 cây dao dài 42 cm, đi xuống. T và D lùi ra bãi đậu xe của quán tiếp tục chửi bới và xô xát với H và H1. Trong lúc hai bên xô xát thì H1 cầm dao chém 01 cái vào vùng đầu bên trái D. H dùng gậy ba khúc đánh 01 cái trúng vào người D và đánh nhiều cái trúng vào tay và chân T. Kết luận giám định pháp y về tỷ lệ tổn thương cơ thể của Nguyễn Văn D là 15% (Mười lăm phần trăm) tại thời điểm giám định.^{¶¶}

Trong vụ án này, nguyên nhân dẫn đến hành vi phạm tội xuất phát trước hết từ hành vi trái pháp luật của nhóm Nguyễn Văn T và Nguyễn Văn D (em của T). T đã có hành vi quan hệ tình dục tại quán Karaoke do Lê Thúy H làm chủ. Khi phát hiện sự việc, H đã trách mắng T. T không những không nhận lỗi mà còn đánh vào mặt H. Trong trường hợp này, T là nam giới, H là nữ giới. T có hành vi vi phạm thuần phong, mỹ tục, ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh lành mạnh của H. H trách mắng T là để bảo đảm hoạt động kinh doanh của mình đúng quy định của pháp luật. Tuy nhiên, T lại không những không

^{¶¶} Tòa án nhân dân thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp, Bản án số 94/2020/HS-ST ngày 30/9/2020 xét xử bị cáo Lê Thúy H và Bùi Quang H1 phạm tội cố ý gây thương tích, đăng trên Trang thông tin điện tử Công bố bản án, quyết định của Tòa án nhân dân Tối cao. Nguồn: <https://congbobanan.toaan.gov.vn/2ta611428t1cvn/chi-tiet-ban-an>.

nhận lỗi mà còn đánh vào mặt H. Điều này cho thấy tính côn đồ trong hành vi, xử sự của T. Nguyễn Văn D là em T khi biết sự việc không những không can ngăn anh trai mà còn dùng chai bia ném vào H nhưng không trúng. Sau đó tại quầy để tính tiền, D tiếp tục cự cãi và đánh H té xuống bàn thờ ông địa. Ngay cả khi ra bãi đậu xe của quán T và D vẫn tiếp tục chửi bới và xô xát với H và H1. Điều này cho thấy cả T và D đều có các hành vi, xử sự vi phạm pháp luật, gây gỗ với H và H1. Đây chính là nguyên nhân thúc đẩy H và H1 có các phản ứng thái quá, dẫn đến hành vi gây thương tích cho D. Trong vụ án này, nếu T và D nhận rõ vi phạm và rút kinh nghiệm không thực hiện các hành vi, xử sự trái pháp luật như đã nêu trên thì chắc chắn không làm phát sinh hành vi phạm tội của H và H1.

- Nguyên nhân từ những hành vi gây gỗ của nạn nhân.

Trong cuộc sống, nhiều người thường có các hành vi gây gỗ, chửi bới, xúc phạm người khác, thậm chí là gây lộn, gây sự, đánh người khác, dẫn đến làm phát sinh hành vi phạm tội cố ý gây thương tích.

Vụ án 4: Tóm tắt vụ án: Vào khoảng 20 giờ ngày 18/11/2020, Nguyễn Văn S và Lâm Chí Q (cùng trú tại nhà trọ HT ở ấp MP, xã BA, huyện Châu Thành) tổ chức uống bia. Sau đó Nguyễn Thị Đ và Bùi Thị Mỹ T, là người cùng thuê trọ cũng tham gia vào uống bia chung. Trong quá trình uống

bia, chị Đ và chị T nói chuyện với nhau dẫn đến mâu thuẫn. Lúc này, T đã uống say nên anh S kêu T về. Chị Đ cũng đi về. Sau đó, T lấy 01 cây dao loại dao Thái Lan cán nhựa màu đen và 01 cây dao Thái Lan cán nhựa màu vàng đi tìm chị Đ thì được anh Q, S can ngăn giữ tay của T lại. Khi đó Đ đã dùng tay, chân đánh T ngã xuống đất. Anh S và anh Q can ngăn, dẫn T về phòng trọ của T. Sau đó, chị Đ đi kêu chồng là Lâm Hoàng R về, rồi đi sang phòng trọ của T để tiếp tục cự cãi thì T cầm 02 cây dao cán nhựa màu đen, lưỡi màu trắng xông ra. Cả hai giằng co với nhau, Đ dùng tay chụp một cây dao T đang cầm trên tay nên bị thương ở lòng bàn tay trái, T dùng cây dao còn lại quơ từ phải sang trái đâm trúng vào cổ phía bên trái của Đ gây thương tích. Kết quả giám định thương tích của Nguyễn Thị Đ với tỷ lệ tổn thương cơ thể là 34% (Ba mươi bốn phần trăm).***

Trong vụ án trên, nạn nhân Đ là người có mâu thuẫn với bị cáo T. Khi T đang được anh Q, S can ngăn giữ tay của T lại thì chị Đ đã lợi dụng việc này để dùng tay, chân đánh T ngã xuống đất. Sau đó, chị Đ lại kêu chồng là Lâm Hoàng R về để hỗ trợ mình rồi tiếp tục đi sang phòng trọ của T để cự cãi, gây sự. Những hành vi, xử sự của Đ cho thấy Đ là người hiếu thắng, hung hăng, gây sự để giải quyết mâu thuẫn chứ không chịu hòa giải. Chính những hành vi gây sự của Đ dẫn đến hành vi phạm tội của T, làm cho Đ trở thành nạn nhân của tội phạm.

*** Tòa án nhân dân huyện Châu Thành, tỉnh Kiên Giang, Bản án số 56/2022/HS-ST ngày 06/9/2022 xét xử bị cáo Bùi Thị Mỹ T phạm tội cố ý gây thương tích, đăng trên Trang thông tin điện tử Công bố bản án, quyết định của Tòa án nhân dân Tối cao. Nguồn: <https://congbobanan.toaan.gov.vn/2ta1065969t1cvn/chi-tiet-ban-an>.

4.3. Các giải pháp tăng cường phòng ngừa nguy cơ trở thành nạn nhân của các tội xâm phạm sức khỏe của con người trên địa bàn các tỉnh Tây Nam Bộ

Từ những nguyên nhân trên, để tăng cường phòng ngừa nguy cơ trở thành nạn nhân của các tội xâm phạm sức khỏe của con người trên địa bàn các tỉnh Tây Nam Bộ cần tiến hành đồng bộ các giải pháp sau đây:

- Thứ nhất, tăng cường giáo dục truyền thống văn hóa, đạo đức, nhân cách để loại trừ các hành vi, xử sự không phù hợp để hạn chế nguy cơ dễ trở thành nạn nhân của các tội XPSKCCN. Khu vực Tây Nam Bộ có 44 dân tộc cùng sinh sống, trong đó, dân tộc Kinh chiếm 92,42%, dân tộc Khmer chiếm 6,6%, dân tộc Hoa chiếm 0,87% và dân tộc Chăm chiếm 0,08%.^{†††} Nghị quyết số 13-NQ/TW, ngày 02/4/2022, của Bộ Chính trị, “Về phương hướng phát triển kinh tế - xã hội và bảo đảm quốc phòng, an ninh vùng đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045” đã xác định một trong các mục tiêu tổng quát đến năm 2030 là “nâng cao chất lượng nguồn nhân lực; tạo dựng môi trường sống bền vững, chất lượng sống tốt cho người dân gắn với bảo tồn các tài nguyên, hệ sinh thái; duy trì và tôn tạo bản sắc văn hóa độc đáo, đa

dạng của các dân tộc” và một trong các mục tiêu tổng quát đến năm 2045 là “Vùng đồng bằng sông Cửu Long là vùng phát triển toàn diện, sinh thái, văn minh và bền vững, mang đậm bản sắc văn hóa sông nước; ... đa dạng sinh học, văn hóa, con người; nhân dân có mức sống cao; bản sắc văn hóa độc đáo, đa dạng của các dân tộc được duy trì và tôn tạo”.^{†††} Đây chính là cơ sở, nền tảng chính trị, động lực quan trọng để các tỉnh TNB tạo đà phát triển toàn diện về kinh tế, xã hội, văn hóa, giáo dục để thực hiện thắng lợi Nghị quyết số 13-NQ/TW của Bộ Chính trị. Tây Nam Bộ có nhiều di sản văn hóa đặc sắc, có giá trị biểu tượng cho văn hóa vùng cũng như văn hóa quốc gia đã được Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hợp quốc (UNESCO), được quốc gia, được tỉnh xác nhận, như nghệ thuật đờn ca tài tử, lễ hội cúng biển Mỹ Long, lễ Vu lan thắng hội (lễ hội cúng ông Bồn Cầu Kè), các chùa Khmer Nam tông, nghệ thuật Châm Riêng Chà Pây, lễ hội Ok Om Bok, Chol Chnam Thmay và lễ hội Sen Đôn ta, lễ hội cúng Neak Tà, nghệ thuật sân khấu Rô băm, lễ hội thờ Ngũ vị nương nương, lễ hội thờ Thiên Hậu, các ngôi nhà cổ ở Đồng Tháp, Cần Thơ; chợ nổi Cái Răng, lễ Nghinh Ông, tục thờ cúng Quan Âm Nam Hải... Đây là những di sản vô giá mà việc phát huy các giá trị văn hóa này sẽ

^{†††} Phạm Tiết Khánh, Nâng cao vai trò của văn hóa trong phát triển bền vững vùng Tây Nam Bộ - Nhìn từ phương diện chính sách, đăng trên Tạp chí Cộng sản online, ngày 30/7/2021. Nguồn: https://www.tapchicongsan.org.vn/web/guest/van_hoa_xa_hoi/-/2018/823736/nang-cao-vai-tro-cua-van-hoa-trong-phat-trien-ben-vung-vung-tay-nam-bo---nhin-tu-phuong-dien-chinh-sach.aspx.

^{†††} Bộ Chính trị, Nghị quyết số 13-NQ/TW, ngày 02/4/2022 “Về phương hướng phát triển kinh tế - xã hội và bảo đảm quốc phòng, an ninh vùng đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045”.

góp phần quan trọng trong việc xây dựng nếp sống văn hóa, đạo đức, nhân cách của người dân vùng TNB. Chiến lược phát triển gia đình Việt Nam đến năm 2030 đã nhấn mạnh quan điểm: “*Gia đình là tế bào của xã hội; nơi duy trì nòi giống; môi trường quan trọng hình thành, nuôi dưỡng, giáo dục nhân cách con người và lưu giữ, trao truyền các giá trị văn hóa của dân tộc*”.^{§§§} Các cấp chính quyền các tỉnh TNB cần đẩy mạnh thực hiện Chiến lược này nhằm xây dựng các

- *Thứ hai*, tăng cường giải quyết các mâu thuẫn, tranh chấp về tài sản *trên địa bàn các tỉnh TNB*. Luật Hòa giải cơ sở số 35/2013/QH13 và Nghị định số 15/2014/NĐ-CP ngày 27/02/2014 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Hòa giải ở cơ sở là những cơ sở pháp lý quan trọng trong thực hiện hòa giải các mâu thuẫn, tranh chấp, nhất là các mâu thuẫn, tranh chấp về tài sản trên địa bàn các tỉnh TNB gia đình no ấm, tiến bộ, hạnh phúc, là hạt nhân, tế bào lành mạnh của xã hội, tổ ấm của mỗi người; là nơi nuôi dưỡng, bồi đắp nhân cách, lối sống tôn trọng đạo lý truyền thống tốt đẹp của dân tộc; phát huy, nhân rộng các giá trị tốt đẹp góp phần thúc đẩy phát triển bền vững đất nước, cũng như nâng cao giá trị đạo đức nhân cách của từng người dân trong khu vực TNB. Đây chính là yếu tố quan trọng để loại trừ

nguy cơ trở thành nạn nhân của các tội XPSKCCN trên địa bàn TNB.. Thực tiễn thi hành Luật Hòa giải cơ sở trên các tỉnh TNB đã có những kết quả tích cực. Ví dụ tại thành phố Cần Thơ giai đoạn 2015-2019 toàn thành phố đã tiếp nhận hòa giải 14.632 vụ, việc. Trong đó, đã hòa giải thành công 11.697 vụ, có 2.935 vụ, việc hòa giải không thành. Thành phố có 635 Tổ hòa giải với 4.280 hòa giải viên, trong đó có 2.485 hòa giải viên được bồi dưỡng nghiệp vụ, kiến thức pháp luật đạt tỷ lệ 59%.^{¶¶¶} Kết quả này cho thấy, mặc dù đã có những kết quả tích cực nhưng vẫn còn những hạn chế, như vẫn còn một tỷ lệ lớn số vụ hòa giải không thành và một số vụ việc không đưa ra hòa giải; đội ngũ hòa giải viên còn hạn chế về trình độ và kỹ năng hòa giải, một số nơi hoạt động hòa giải còn mang tính hình thức, thụ động chưa đạt hiệu quả mong muốn. Vì vậy, chính quyền các tỉnh TNB cần thực hiện kịp thời các giải pháp nâng cao chất lượng, kỹ năng của đội ngũ hòa giải viên, coi trọng chất lượng, hiệu quả của hòa giải nhằm góp phần củng cố tình làng, nghĩa xóm, giữ vững an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội, chủ động phòng ngừa và hạn chế những hành vi vi phạm pháp luật, nhất là các hành vi phạm các tội XPSKCCN.

- Tăng cường pháp chế XHCN, tăng cường kiểm soát, loại bỏ các tệ nạn

^{§§§} Thủ tướng Chính phủ, Quyết định số 2238/QĐ-TTg ngày 30/12/2021 phê duyệt Chiến lược phát triển gia đình Việt Nam đến năm 2030.

^{¶¶¶} Diệm Hòa, Cần Thơ: Hòa giải thành công 11.697 vụ, việc tranh chấp tại cơ sở, đăng ngày 31/7/2019 trên Báo Đại Đoàn kết online. Nguồn: <http://daidoanket.vn/can-tho-hoa-giai-thanh-cong-11697-vu-viec-tranh-chap-tai-co-so-443527.html>.

rượu chè, cờ bạc dễ dẫn đến mâu thuẫn, xung đột trong xã hội. Tăng cường pháp chế XHCN nhằm loại bỏ các hành vi, xử sự vi phạm pháp luật và tăng cường kiểm soát, loại bỏ các tệ nạn rượu chè, cờ bạc là yêu cầu cấp thiết nhằm bảo đảm một môi trường văn hóa, xã hội lành mạnh. Những năm vừa qua, các tệ nạn xã hội đang có xu hướng gia tăng ở các tỉnh TNB. Năm 2022, lực lượng Cảnh sát hình sự toàn tỉnh Đồng Tháp đã triệt xóa 609 vụ đánh bạc, bắt 4.127 đối tượng, tạm giữ 3 ô tô, 2.298 xe máy, 1.806 điện thoại di động và số tiền hơn 11 tỷ đồng.*** Thực trạng giải quyết các vụ án XPSKCCN trên địa bàn TNB cho thấy rất nhiều vụ án có nguyên nhân từ mâu thuẫn trong cờ bạc, nhiều vụ án do cả nạn nhân và người phạm tội sử dụng rượu, bia... Vì vậy, tăng cường kiểm soát tệ nạn xã hội, hạn chế tối đa tình trạng cờ bạc, say rượu, bia, xây dựng lối sống văn hóa, văn minh, hiện đại tạo môi trường văn hóa xã hội lành mạnh chính là nền tảng quan trọng để loại bỏ nguy cơ trở thành nạn nhân của các tội XPSKCCN trên địa bàn TNB.

V. Kết luận

Phòng ngừa nguy cơ trở thành nạn nhân của các tội phạm XPSKCCN chỉ thực sự đạt hiệu quả khi các giải pháp được tiến hành đồng bộ, triệt để trên cơ sở xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, phát huy tối đa vai trò của gia đình văn hóa, qua đó loại bỏ

những hành vi, xử sự không phù hợp đạo đức, thuần phong, mỹ tục; giải quyết tốt các mâu thuẫn, tranh chấp trong xã hội, nhất là tranh chấp tài sản, đất đai, nhà cửa; tăng cường kiểm soát, loại bỏ các tệ nạn rượu chè, cờ bạc dễ dẫn đến mâu thuẫn, xung đột trong xã hội, lồng ghép với các chính sách an sinh xã hội, giảm nghèo, xây dựng đời sống văn hóa ở cộng đồng dân cư. Điều này vừa góp phần thực hiện thắng lợi Nghị quyết số 13-NQ/TW, ngày 02/4/2022, của Bộ Chính trị “*Về phương hướng phát triển kinh tế - xã hội và bảo đảm quốc phòng, an ninh vùng đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045*”, vừa góp phần hạn chế tối đa nguy cơ trở thành nạn nhân của các tội XPSKCCN trên địa bàn các tỉnh TNB.

Tài liệu tham khảo:

- [1]. Bộ Chính trị, Nghị quyết số 13-NQ/TW, ngày 02/4/2022 “*Về phương hướng phát triển kinh tế - xã hội và bảo đảm quốc phòng, an ninh vùng đồng bằng sông Cửu Long đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045*”.
- [2]. Hữu Duyên, Vì sao tranh chấp đất đai ngày càng gia tăng, đăng trên Báo Bạc Liêu online ngày 21/10/2016. Nguồn: <https://www.baobaclieu.vn/toa-soan-ban-doc/vi-sao-tranh-chap-dat-dai-ngay-cang-gia-tang-34939.html>
- [3]. Diệu Hòa, Cần Thơ: Hòa giải thành công 11.697 vụ, việc tranh chấp tại cơ sở, đăng ngày 31/7/2019 trên Báo Đại Đoàn kết online. Nguồn: <http://daidoanket.vn/can-tho-hoa-giai-thanh-cong-11697-vu-viec-tranh-chap-tai-co-so-443527.html>.

*** Văn Vĩnh, Kéo giảm tệ nạn cờ bạc ở Tây Nam Bộ, đăng trên Báo Công an nhân dân online ngày 29/4/2023. Nguồn: <https://cand.com.vn/Hoat-dong-LL-CAND/keo-giam-te-nan-co-bac-o-tay-nam-bo-i691852/>.

[4]. Phạm Tiết Khánh, Nâng cao vai trò của văn hóa trong phát triển bền vững vùng Tây Nam Bộ - Nhìn từ phương diện chính sách, đăng trên Tạp chí Cộng sản online, ngày 30/7/2021. Nguồn: https://www.tapchicongsan.org.vn/web/guest/van_hoa_xa_hoi/-/2018/823736/nang-cao-vai-tro-cua-van-hoa-trong-phat-trien-ben-vung-vung-tay-nam-bo---nhin-tu-phuong-dien-chinh-sach.aspx

[5]. Thủ tướng Chính phủ, Quyết định số 2238/QĐ-TTg ngày 30/12/2021 phê duyệt Chiến lược phát triển gia đình Việt Nam đến năm 2030.

[6]. Trường Đại học Luật Hà Nội (2022), Giáo trình Tội phạm học. Nxb. Công an nhân dân

[7]. Văn Vĩnh, Kéo giảm tệ nạn cờ bạc ở Tây Nam Bộ, đăng trên Báo Công an nhân dân online ngày 29/4/2023. Nguồn: <https://cand.com.vn/Hoat-dong-LL-CAND/keo-giam-te-nan-co-bac-o-tay-nam-bo-i691852/>.

[8]. Võ Khánh Vinh (2008), Giáo trình Tội phạm học. Nxb. Công an nhân dân.

Địa chỉ tác giả: Khoa Nghiệp vụ cơ bản - Trường Cao đẳng Cảnh sát nhân dân 2.

Email: nguyentoantccsnd@gmail.com